

Kiegészítő kötet
2014. április

A tartalomból

→ A tankönyvellátási rendelet és megvalósulása

A tankönyvellátás tavaly megváltozott, és az új rendszer a tankönyvkészítéssel kapcsolatos újdonságokkal együtt idén is érvényesülni fog. A rendszer bevezetése óta felhalmozódott tapasztalatok alapján igyekszünk néhány hasznos tanácsot adni a területtel foglalkozó kollégáknak. Az írás 2013. augusztusi cikkünk folytatása. (B 3.3)

→ Könyves közösségi oldalak

Az olvasás szeretete nem veszett ki az emberekből, feltéve, hogy megfelelő kütyүн jeleníthetik meg a szöveget. A cikkből megismerhetjük a ma leglátogatottabb könyves közösségi oldalakat, és tájékozódhatunk szolgáltatásairól is, hogy aztán a felhasználók javára fordíthassuk tapasztalatainkat. (D 1.10)

→ Így kezdődött...

Kamaszbanzáj az órán? Szexcsét a könyvtár weboldalán? Szerzőnk olyan helyzetekről és megoldásokról számol be, amelyek szinte minden pályakezdő vagy iskolai könyvtárba újonnan belépő kezdő pedagógus számára tanulságosak lehetnek. F 1.19

→ „Az idő mérlegén” II.

A KSH 10 évente végez időmérleg-felvételeket. Ezek legérdekesebb mutatóit gyűjtötte össze szerzőnk, hogy képet adhasson szabadidős tevékenységeink változásairól, illetve e változások demográfiai és társadalmi okairól. F 3.12

→ Alkalmazottak az iskolai könyvtárban

A köznevelési törvény változásai hatottak az iskolai könyvtárban dolgozók mindennapjaira, a munkakörökre. Írásunk megmutatja, hogyan. Z 1.11

Könyves közösségi oldalak

Jávorka Brigitta

Pécsi Tudományegyetem – informatikus könyvtáros hallgató

Az olvasás szeretete egyáltalán nem veszett ki az emberekből, de kedvet akkor és azzal csinálunk hozzá, ha egyben a mindenkik által használt kütyüket, a laptopot és az internetet is bevonjuk az olvasás élményébe.

A szerző kutatása szerint vannak olyan stabil magyar könyves közösségek, amelyek életében az olvasás és az internethasználat nem egymást kizáró tevékenység.

A cikkből megismerhetjük a ma leglátogatottabb könyves közösségi oldalakat, és tájékozódhatunk szolgáltatásaikról is. Fordítsuk ezeket az információkat a magunk és a könyvtárlátogatók javára!

Tartalom	Oldal
1. A web 2.0	2
2. Közösségi és könyves közösségi oldalak	5
3. Magyar könyves közösség – Konklúzió	22
4. Felhasznált irodalom	24

1. A web 2.0

Az ezredfordulóval sok minden megváltozott az internet világában is. Új trendek és új módszerek születtek, amelyek gyökeresen átalakították a tartalommegosztást. Ilyen a web 2.0. Maga a kifejezés 2004-ben született meg egy konferencián, amelyet az O'Reilly Media szervezett. A cég feje, Tim O'Reilly a későbbiekben meg is jelentetett egy tanulmányt¹, amelyben összefoglalja e mindenre kiterjedő megújulási hullám lényegét. Mindezzel persze nem valami újat talált fel, hanem egy már működő dolgot nevezett el és definiált.

A web 2.0 olyan internetes forradalom, amelynek az alapja nem a technikai fejlődés, hanem a szemléletváltás. Vannak tipikusnak mondható alkalmazásai, lehetőségei és szolgáltatásai, de ezek olyan ütemben szaporodnak, hogy felsorolásukkal körülírni a fogalmat szinte lehetetlen. Összességében pedig elég nehéz pontos definíciót megfogalmazni, hivatalosan elfogadott ma sincs. A kifejezés megértéséhez legközelebb talán akkor jutunk, ha az egészet olyan fogalmakhoz próbáljuk meg kötni, mint például a felhasználóközpontúság, az ingyenes tartalomszolgáltatás vagy a folyamatos frissítés és megújulás. Nagyon találó gondolat Ian Davistól a következő: „A web 1.0 elvezette az embereket az információhoz, a web 2.0 el fogja vinni az információt az emberekhez.”²

A rend kedvéért azért tisztázzuk, melyek a legtipikusabb web 2.0-s szolgáltatások:

- a különböző blogok (pl.: Blogspot) és mikroblogok (Twitter),
- wikik (Wikipédia),
- képmegosztó oldalak (Flickr),
- zene- és videómegosztó oldalak (pl.: Napster, Soundcloud, YouTube),
- torrent oldalak (BitTorrent, nCore),
- aukciós oldalak (eBay, Vatera),

¹ O'Reilly, Tim: What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software (Letöltve: 2013. november 26.) <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>

² Davis szóban elhangzott gondolatát kollégája, Paul Miller idézi cikkében: Miller, Paul: Web 2.0: Building the New Library. In: Ariadne, 2005. október, 45. sz. (Letöltve: 2013. november 26.) <http://www.ariadne.ac.uk/issue45/miller>

- közösségi oldalak (Facebook, iWiW, MySpace) és azokon belül is az olyan könyves közösségi oldalak, mint például a magyar Moly.hu vagy a nemzetközi LibraryThing.

E felsorolás után bizonyára mindenkiben kialakult egy kép azzal kapcsolatban, melyek is a web 2.0 legfontosabb jellemzői. Hiszen az aktív internethasználók által rendszeresen látogatott weboldalakról van szó, tehát a web 2.0 úgy van jelen az életünkben, hogy észre sem vesszük.

Jellemzői között először is nagyon fontos a felhasználói aktivitás, hiszen a szerkesztők csupán az oldal keretrendszerét biztosítják, tartalommal a felhasználók töltik fel. Gondoljunk csak a Facebookra, amely biztosítja, hogy megadhassuk adatainkat, képeket tölthessünk föl, posztokat oszthassunk meg, ám a lényegi részt mi tesszük hozzá: csak az az információ jelenik meg a weboldalon, amit mi akarunk közzétenni. A felhasználó tehát értéket ad a weboldalhoz, hiszen az adat az információs társadalom központi eleme, amelynek komoly üzleti értéke van.

Ugyanakkor kulcs a folyamatosság: a web 2.0-s oldalak tulajdonképpen örökös béta verziók, hiszen mindig vannak frissítések és újítások. Nemcsak bevezetni kell tudni egy-egy új lehetőséget, hanem amennyiben nem működik jól, ki is kell vonni. A szerkesztőknek folyamatosan figyelniük kell, mely funkciókat használnak, melyeket ítélnek feleslegesnek az oldal látogatói. Utóbbiakat értelemszerűen ki kell vonni, és az oldalt maximálisan a látogatók érdekei alapján kell kialakítani. Tehát a felhasználók nem csak adatfeltöltőként vannak jelen, hanem a keretrendszer is az ő igényeikhez mérten alakul!

Ezek a weboldalak már nemcsak asztali számítógépről, hanem hordozható eszközökről is megjeleníthetők és használhatóak. Ez egyrészt hatással van a mobilkészülékek és a mobilinternet-előfizetések számának rohamos növekedésére, másrészt pedig lehetőséget biztosít a felhasználók számára a folyamatos jelenlétre. Ezzel hatékonyan emeli az aktivitásukat, vagyis a létrehozott tartalmak mennyiségét.

Annak ellenére, hogy sokan a kezdetektől fogva buzzwordnek, vagyis divatszónak titulálják a web 2.0-t, szinte azonnal megjelentek az olyan, szakágazatokra utaló kifejezések, mint a business 2.0, e-learning 2.0, government 2.0 (kormányzat 2.0), health 2.0 (egészség 2.0), science 2.0 (tudomány 2.0), marketing 2.0, és még sorolhatnánk.

Ma Magyarországon is a web 2.0-s oldalak szaporodása tapasztalható. Bár az alapinformációk közlésére sok cég használ még régi típusú weboldalt, ahol a felhasználók semmilyen tartalmat, még egy hozzászólást sem tudnak közzétenni, ám ők is élnek a web 2.0 lehetőségeivel, és reklámtevékenységük részeként készítenek maguknak például Facebook-oldalt vagy Youtube-profilt.

Csak nagyon kevés magánszemély rendelkezik klasszikus weblappal, a többség inkább blogot vezet, vagy valamelyik közösségi oldalon osztja meg a gondolatait.

Az új típusú weboldalak szaporodása ugyanakkor sok esetben a régi modernizációját vagy átalakulását jelenti. Nagyon ritka az olyan magyar web 2.0-s oldal, amely valamilyen teljesen új szolgáltatást nyújt, s még ritkább, amelyik meg tudja ismételni egy másik, hasonló célú weblap sikerét.

Nagyon fontos jelenség, hogy a felhasználók mind egy oldalt favorizálnak, ha egy adott tevékenységet végeznek. Így nem nagyon él meg a piacon végtelen számú videómegosztó oldal, mert a többség úgyis a Youtube-ot fogja használni. Ezért is lett kudarcra ítélve a magyar fejlesztésű iWiW a Facebook magyarországi megjelenése után, mivel az átlagos felhasználónak nem érdeke, hogy több közösségi oldalon is jelen legyen, ha talált olyat, amelyen az összes ismerőse, minden és mindenki megtalálható. A web 2.0-s weboldalak értéke pedig pontosan ezen effektus miatt emelkedik.

2. Közösségi és könyves közösségi oldalak

Szűts Zoltán szerint Joseph Carl Robnett Licklider, aki még az internet elődjét, az ARPANET-et vizsgálta, értette meg elsőként a közösségnek azt a szellemét, amely a time-sharing rendszerek felhasználói között jött létre. Ő vezette be a diskurzusba az interaktív, online közösségek globális összekapcsolhatóságának gondolatát. Az elsők között látta úgy, hogy a számítógépek segíthetik az emberek közti kommunikációt.¹ Márpedig a népszerű közösségi oldalak felhasználóinak magas száma, illetve a felületükön tapasztalható már-már bábeli zsongás azt mutatja, hogy hatalmas igény mutatkozik az ilyen kommunikációra.

Mielőtt rátérhetnénk a könyves közösségi oldalak vizsgálatára, úgy gondolom, először a közösségi oldalak fogalmát kell definiálnunk. Bár a többség számára ez a kifejezés minden bizonnyal magától értetődő, ezért is lehetséges, hogy a szakirodalomban egyre kevesebb alkalommal ragadják meg a szerzők az alkalmat ennek kifejtésére. A közösségi oldalak, vagy más néven a közösségi hálózatok lényege, hogy online módon rekonstruálják a korábban csak offline működő kapcsolati hálót. Ugyanakkor nem csak a már létező kapcsolataink megjelenítésére, hanem újak kialakítására is rengeteg alkalmat nyújtanak, például arra, hogy az általunk ismerősként, barátként megjelölt felhasználókkal tartalmakat osszunk meg, illetve másokéira reflektáljunk, vagyis az oldalak felületén közösségi életet éljünk.

Ennek tükrében már a könyves közösségi oldalak fogalmát is könnyebben értjük meg: ezek tulajdonképpen tematikus közösségi oldalak, melyek középpontjában a könyvek és az olvasás áll. A megosztott tartalmak többségének (bizonyos oldalakon valamennyinek) ez a témája. Ugyanakkor pluszszolgáltatásuk, hogy lehetőséget kínálnak a felhasználók házi könyvtárának katalogizálására.

Dávid Adrienne, Drótos László és Ternai Zita kétrészes cikket írt a könyves közösségi oldalak témájában, amely a Tudományos és

¹ Szűts Zoltán: Az internetes kommunikáció története és elmélete. Az ARPANET-től a Web 2.0-ig. In: Médiakutató, 2012. (13. évf.) 1. sz. 7–18. old.

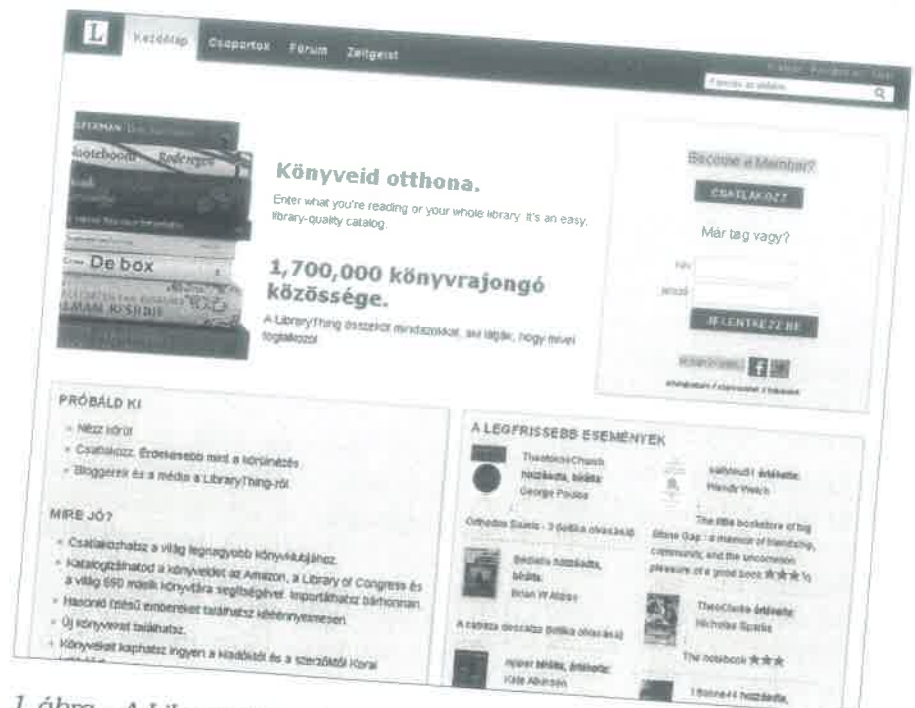
Műszaki Tájékoztatásban jelent meg, az első rész 2011 végén¹, míg a második 2012 elején². Ezekben a munkákban két magyar és két külföldi könyves közösségi oldal működését mutatták be. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. A weboldalak értékelői valamennyien független könyvtáros szakemberek, akik szakmai szemmel vizsgálták azok funkcióit. Jelen tanulmányban e szakvéleményeket kívánom alapul venni, ám mivel a vizsgálatok 2011 nyarán zajlottak, így a jelenleg tapasztalható helyzettel, valamint a különböző közösségi oldalakkal kapcsolatosan azóta született kutatási eredményekkel fogom kiegészíteni őket.

2.1 LibraryThing

A bemutatást a LibraryThinggel kezdeném, mivel nemzetközi szinten ez az egyik legnagyobb és leghíresebb könyves közösségi oldal. Tim Spalding alapította 2005-ben, vagyis – mint a legtöbb ilyen oldal – ez is magánkezdeményezés. Külön érdekesség, hogy noha a könyvtárakhoz közel állna a téma, mégsem vesznek részt hasonló oldalak kialakításában; érdeklődésüket csak a már jól működő szolgáltatás szokta felkelteni. Ez esetben közreműködőként vagy csupán megfigyelőként, kutatóként viszonyulnak a könyves közösségi oldalakhoz, noha azok bizonyítottan komoly versenyt folytatnak a könyvtári katalógussal, amint arról a külföldi szakirodalom is beszámolt már (legutóbb Louise F. Spiteri tér ki erre is egyik cikkében³). Ennek egyik oka, hogy a weboldal egyik lehetősége a taggelés, vagyis a felhasználók bármit megadhatnak címkeként. Így lehetséges, hogy például Nick Hornby *Pop, csajok, satöbbi* (High Fidelity) című könyvére rákeresve azt láthatjuk, hogy még kódszámok és ázsiai szavak is szerepelnek a több száz tag között, viszont két-három perc alatt kideríthető, hogy a könyv szerelemről, szakításról, randizásról, krízisről és depresszióról szól, hogy sok köze van a zenéhez, és még film is készült belőle. Így válik a könyv tény-

- 1 Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.
- 2 Dávid Adrienne – Ternai Zita: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2012. (59. évf.) 1. sz. 29–43. old.
- 3 Spiteri, Louise F.: Social discovery tools: extending the principle of user convenience. Journal of Documentation, 2012. (68. évf.) 2. sz. 206–217. old.

legesen láthatóvá a rendszerben, vagyis sokkal hatékonyabban kereshetünk itt szépirodalomra, mint a könyvtári katalógusok többségében.

1. ábra – A LibraryThing kinézete sokat fejlődött az utóbbi pár évben, ugyanakkor a fordítás még mindig nem tökéletes

A LibraryThing már több mint 50 nyelven elérhető, köztük magyarul is. A fordítási munkák ugyan még zajlanak, de a friss adatok szerint jelenleg 42%-nál tartanak, tehát az oldal közel fele már számunkra is érhető. A nagy ütemű bővülést tökéletesen mutatja, hogy ez az arány 2012-ben még 66% volt, vagyis nagy mennyiségű új, fordításra váró tartalom került fel azóta. A rendszerben nem csak angol, de magyar nyelvű művek is szerepelnek. A „Petőfi” kulcsszóra keresve összesen 84, jobbára eredeti nyelvű találatot kapunk (2012-ben ez a szám még csak 64 volt). Az oldal információinak nagy részét különböző könyvtáraktól (például a Library of

Congresstől, valamint 690 másik könyvtártól), illetve az Amazontól szerzi, amely az egyik legnagyobb webáruház; ugyanakkor a felhasználók maguk is bármikor tölthetnek fel könyvet, egészíthetnek ki leírást. Az adatokat a könyvtári rendszerekből Z39.50-es protokoll használatával emelik át.

Ugyanakkor az oldal csak bizonyos keretek között ingyenes. A regisztrált felhasználóknak 200 könyv erejéig van lehetőségük katalogizálni házi könyvtárukat, de évi 10 USD vagy egyszeri 25 USD befizetése esetén korlátlan lehetőségek állnak előttük. A weboldal körsétára ad lehetőséget, amelynek keretében megismerkedhetünk a pontos működésével és azokkal a funkciókkal, amik a használat során rendelkezésünkre állnak.

A közölt statisztikai információk szerint az oldalnak több mint 1 700 000 felhasználója van, és több mint 50 millió katalogizált könyvet tartalmaz!

A honlap számtalan lehetőséget kínál a felhasználóknak. Elsősorban könyvek kategorizálására hozták létre, ám végül tökéletes platform lett különböző beszélgetések indítására is. Létrehozhatunk itt csoportokat, követhetjük az ismerős felhasználók tevékenységét, kialakíthatunk könyvgyűjteményeket, vagy figyelhetjük másokéit, a könyvek adatait pedig kiegészíthetjük bibliográfiai információkkal, ismertetőikkel, megjegyzésekkel, címkékkel, borítókkal.

Drótos László három kritikai elemet fogalmazott meg a weboldallal kapcsolatban.¹ Egyik az oldal korábban már említett **magyar nyelvi hiányosságai**. E téren különösen fontos lenne a Sűgő lefordítása, ám ez annak ellenére sem érhető el magyarul, hogy az oldal magyar fordítóközössége már 2006-ban megalakult.

A második elem, amelyet kifogásolt, az oldal összképe volt, amely véleménye szerint **átláthatatlan és zavaros**. Ezen azonban azóta valószínűleg már dolgoztak, mivel a weblap különböző funkciói bejelentkezésig átláthatóak, és logikusan vannak felépítve. A dizájn is sokkal finomabb lett. Viszont bejelentkezés után annyi lehetőséget kínál, hogy bizony időbe telik, mire az egészet átlátjuk, mindennek megtaláljuk a helyét.

¹ Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.

A harmadik dolog, amely azóta sem változott: a magyar könyvtárak, könyvkereskedők, szerzők és kiadók csak nagyon kis mértékben vesznek részt az oldal építésében: csupán az Országos Széchényi Könyvtár katalógusában, valamint a Magyar Országos Közös Katalógusban lehet rajta keresztül keresni. Drótos László szerint ez különösen azért elkeserítő, mert mindenki kötelességének érzi, hogy a Facebookon jelen legyen, a nemzetközi könyves weboldalon viszont nem.

Külön érdekesség ezzel kapcsolatban, hogy a weboldal több keresőt is tartalmaz. A regisztráció/bejelentkezés nélküli felhasználók csupán az egyszerű keresést érhetik el, amely egyszóros, valamennyi tartományban keres, de a lefuttatás után van lehetőségünk a találatok szűkítésére annak függvényében, hogy a találatok könyvek, szerzők, címkék, fórumok stb. között születtek. Ezzel szemben bejelentkezés után van csak lehetőségünk azt a keresőt használni, amely segítségével a különböző könyvtárak állományában tudunk keresni. Én kizárólag itt találtam meg egyértelműen leírva a részt vevő magyar könyvtárak listáját is. Ezzel a keresővel adhatunk hozzá különböző könyveket házi könyvtárunk virtuális verziójához, a hozzáadás után pedig majd a harmadik keresőfelület segítségével tudjuk megtalálni a könyveket a saját állományunkban.

A LibraryThing a maga nemében az első weboldal, jól működő szolgáltatást nyújt a felhasználóknak. Ahogy Drótos László fogalmaz: „...szerencsés keveréke a professzionális könyvtári adatoknak és a webkettes felhasználói tartalmaknak.”¹

2.2 Readme.cc

„Minden ember – könyv, minden könyv – ember. Mindenki megőrzi a világról való tudás valamilyen foka. Ezeket a fokokat más-más módon közvetítjük. A Readme nyelven, műfajon, írón-olvasón átívelve teremti meg a maga virtuális nagykönyvét, melynek lapjai az olvasók által ajánlott könyvek. Színes, változatos, világ-könyv”²

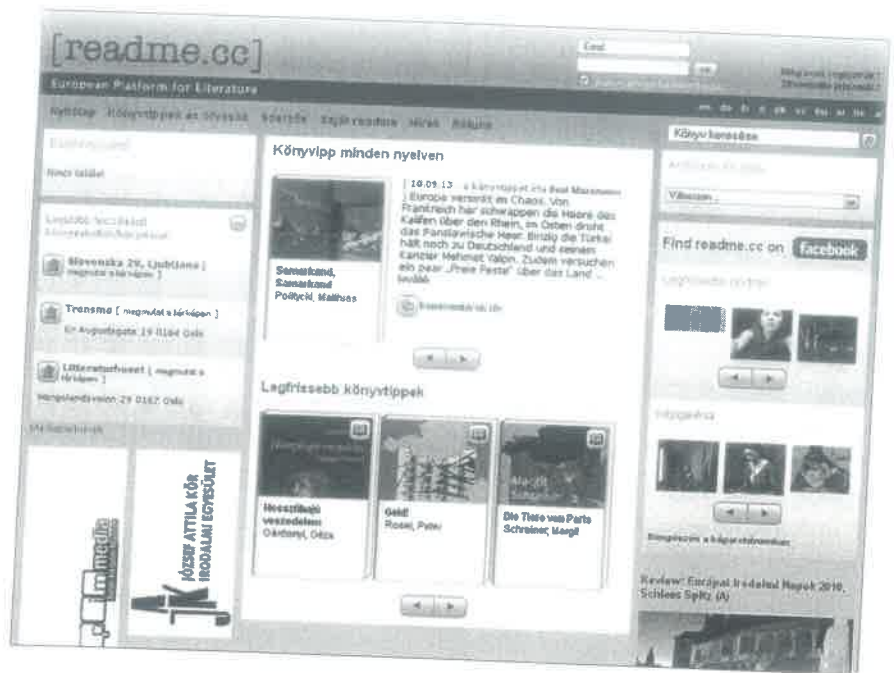
- 1 Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármutra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.
- 2 A szöveg eredeti helyén itt található meg: <http://www.readme.cc/hu/rolunk/pr-tevekenyseg/>

– olvashatjuk Dr. Wernitzer Julianna irodalomtörténész szavait a honlap PR-tevékenység elnevezésű füle alatt.

A Readme.cc – vagyis az európai irodalmi platform –, mint a fejléc hirdeti, 2004-ben indult, jelenlegi formáját pedig 2008-ra érte el. Az oldal alapítója egy író, egy irodalomkritikus és egy hálózati szakértő, fenntartója pedig az osztrák p&s melk kulturális szervezet, amely egy művészekből, tudósokból, alkotókból álló csoport. A kezdeményezés számos támogatásban részesült: először 2005-ben az Európai Bizottság által, majd 2006 és 2009 között az Európai Unió *Culture 2000* című programján keresztül. Az oldal üzemeltetését az Európai Unió és privát szponzorok 2015-ig biztosan finanszírozzák. A weboldal több rangos díjat is elnyert, melyek a következők: Erich Fried Preis, Literaturlandschaft Wachau, International Literature Award, Preis der Literaturhäuser.

A szolgáltatást számos európai partner segíti. Magyarországról a Petőfi Irodalmi Múzeum vállalt ebben szerepet. Ennek köszönhető, hogy a weboldal magyar nyelven is elérhető, ugyanakkor – akár csak a LibraryThing esetében – a fordítás nem százszázalékos. Dávid Adrienne 2011-ben¹, én pedig még most is találtam olyan szövegeket, amelyek nincsenek lefordítva. Viszont a teljes bemutatkozó rész, az oldal leírásával, a sűgővel és felhasználási feltételekkel, gond nélkül olvasható magyarul.

¹ Dávid Adrienne – Ternai Zita: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2012. (59. évf.) 1. sz. 29–43. old.

2. ábra – A Readme.cc kezelőfelülete az utóbbi pár évben semmit sem változott, és ahogy láthatjuk, a nyelvhasználat sem

A nyelvi buktatók azonban csak kis részei a problémáknak. Ennél sokkal nagyobb gond, hogy a weboldal néha egyszerűen lefagy. Dávid Adrienne ezt főleg a kereséseknél tapasztalta: azt írta, többször is előfordult, hogy egy második keresés alkalmával az oldal ismételt az első találati halmazt hozta elő. Az én tesztelésem során a díjak menüpont beragadását tapasztaltam. Hiába léptem ki a főoldalra, írtam át az url címet, frissítettem rá, az oldal újra és újra a díjakat töltötte be, nem engedett visszatérni a főoldalra.

A technikai hiányosságok ellenére azonban az oldal elsőre nagyon ígéretesnek tűnik, jó platform lehetne az európai olvasási szokások feltérképezésére. Viszont nem találtam lehetőséget arra, hogy a felhasználók között keressünk, illetve statisztikát sem azzal kapcsolatban, hányan is vannak pontosan. Így nem tudunk képet alkotni

arról, milyen például a magyarok reprezentáltsága a weboldalon, bár a tartalmak böngészése során kimagaslóan aktívnak tűnnek. Ez adódhat abból is, hogy ha beállítjuk a magyar nyelvet, a weboldal előrébb sorolhatja a magyar nyelvű találatokat.

A kereső nem a legmegfelelőbben működik. Az összetett keresést ugyan több, jobbára eldugott helyről is el tudjuk érni, mégis a leg-egyszerűbb, ha lefuttatunk egy szimpla keresést a keresősávon, és így érjük el. Viszont a keresősávba írt szöveg később keresőkérdés-ként jelenik meg, ezzel pedig elvileg valamennyi tartományban keresnie kellene a rendszernek, mégsem teszi. Szerzők nevének lefut-tatása után egyetlen találatot sem ad ki, ám amikor a szerző sorába írjuk ugyanazt a szót, mégis kapunk találatot. A találatok pedig nem pontosak: Petőfi névére keresve kaptam találatot Petőczy And-rástól is, illetve csak tőle, mivel a rendszerben semmi sem szerepel Petőfitől. Lefuttattam még keresést néhány népszerű szerző névé-vel (Ady, Bulgakov, Mikszáth, Tolsztoj, Gaiman), ám megdöbbentően kevés találatom volt, amely okát nem tudom beazonosítani: ugyan-úgy okozhatta a keresőrendszer hibája, mint az oldalon található tartalmak szűkössége.

Kicsit olyan érzést kelt az emberben, mint a nagy ígéretek, amelyek nem képesek beváltani a hozzájuk fűzött reményeket.

2.3 Moly.hu

Magyarország legnagyobb és legismertebb könyves közösségi oldala a Moly.hu, amely rengeteg lehetőséget kínál az internetes olvasókö-zösségnek. A 2008-ban indult magánkezdemenyezés minden szem-pontból tipikus web 2.0-s oldal, nem csak a felhasználók számára nyújtott lehetőségeit tekintve, hanem a fejlesztési szemléletét is. A szerkesztők, élükön a könyvmolyberkekben ismert személyiséggé vált Nagy Bencével, folyamatosan új szolgáltatásokkal jelentkeznek, csiszolnak a régieken, és kivonják vagy átalakítják a kevésbé nép-szerűeket. A fenntartók – a többi közösségi portálnál megszokott módon – csak az oldal vázát szerkesztik, a tartalmak legnagyobb részét a felhasználók töltik fel. Erre elég sokféle lehetőségük van. Bejelölhetik és értékelhetik (mind szövegesen, mind pedig csillago-zással) az aktuális olvasmányaikat, váró- vagy kívánságlistára te-

hetnek egy-egy könyvet¹, idézeteket, könyvekkel kapcsolatos gondolatokat írhatnak ki, vagy éppen szavazásokat indíthatnak. De ha például nem találunk meg a rendszerben egy könyvet, mi magunk is feltölthetjük, vagy egy már feltöltött könyv adatait bármikor ki-egészíthetjük. Olyan különleges tevékenységekre is van mód, mint például az észlelés, amelynek lényege, hogy rögzíthetjük, kit hol és mikor láttunk olvasni, az illető pedig jelentkezhet, ha látja a saját magáról szóló feljegyzést. Ugyanis az oldal felületén gyakorlatilag mindenhez hozzá lehet szólni, mindenről írhatunk véleményt, és a tartalmak nagy részét csillagozhatjuk is, hogy tetszésünket ezzel is kifejezzük. Figyelhetjük a különböző felhasználók aktivitásait, illetve ha éppen egy adott könyvvel kapcsolatos friss tartalmakra vagyunk kíváncsiak, akkor azt is könnyedén nyomon követhetjük. És persze ott vannak azok a bizonyos virtuális polcok, amelyek a könyvtári gyakorlatban vagy egyáltalán nem, vagy csak félmegoldásként üzemelnek. A Moly.hu-n nem csak a könyveinket tehetjük fel a polcokra, de videókat, térképet, szöveget és bármilyen tartalmat melléjük tehetünk, amely az oldalon jött létre. Egy-egy elemhez külön-külön is írhatunk megjegyzéseket, ahogy magához a polchoz is, ezenkívül a készítőik is visszakereshetők, szóval a lehetőség tökéletesen adott a közösségépítéshez. Főleg, mivel a polcok egyetlen kattintással nyitottá tehetőek, így akár a közösség együtt is alakíthat ki valamilyen tematikus gyűjteményt.

Az egyik nem olyan rég bevezetett újítás, amely igazán még nem is forrta ki magát: az Enciklopédia. Ennek lényege, hogy a felhasználók rögzíthetnek személyeket, fogalmakat, helyeket, amelyeket aztán különböző idézetekhez lehet csatolni. Például ha egy Harry Potter-kötetből származó idézetben Hermione és Ron a Roxfort veszélyeit méltatja, akkor szócikként csatolhatjuk Hermione Grangert, Ron Weasley-t, valamint a Roxfortot. Persze nem csak kitalált karakterek és helyek szerepelnek a rendszerben, hanem valóságok is. Tehát arra is van lehetőség, hogy Londonról, Luther Mártonról vagy éppen Könyves Kálmánról keressük idézeteket, és rajtuk keresztül megtaláljuk azokat könyveket, amelyek róluk szólnak. A szócikkek adatlapján különböző információkat rögzíthetünk, és képeket, valamint

¹ Amíg a várolistán azok a könyvek szerepelnek, amiket el szeretnénk olvasni, addig a kívánságlistán azok, amiket birtokolni szeretnénk. A 2011-es évben a tesztelések során bizonyítást nyert, hogy a két lista a felhasználók többségénél közel sem fedl egymást.

térképet csatolhatunk hozzájuk. Elmondhatjuk tehát, hogy ha a rendszer beválik, és a felhasználók rákapnak, akkor a Moly.hu-nak lesz egy beépített, számtalan irodalmi műre kiterjedő wikije.

A kereső működése elsőre egyszerűnek tűnhet, ám mégis nagyon praktikus. Összetett keresésre ugyan nincs lehetőség, de jelen esetben nem is feltétlenül szükséges. Elég, ha csak elkezdjük begépelni a kifejezést a keresősávban, az oldal máris találatokkal kezd bombázni minket. A lenyíló sávban ugyanakkor nagyon rendezetten láthatjuk az eredményt: egyrészt megjelennek borítóval együtt a könyvek, profilképpel együtt a tagok, listán a szerzők és a kiadók, valamint pontosan megjeleníti az oldal, hány olyan sorozat, kiadás, címke, polc, esemény, kihívás, szócikk, zóna, idézet, karc és fülszöveg található a rendszerben, amelyben szerepel a keresőkifejezésünk.

A 2012-es újítások egyik, számunkra talán legérdekesebb darabja a kiadások felvitele. Bár a rendszer nem a könyvtárosszakma által elismert katalogizálási szabványt használja, hanem annak egyszerűsített verzióját, a lényeg mégis ugyanaz: az olvasó szabadon rögzítheti kötetének kiadási adatait. Rögzíthetünk kiadót, kiadási helyet és évet, ISBN- és ASIN-számot, oldalszámot, illusztrátort, fordítót és hangoskönyv esetén felolvasót, ezeket az információkat pedig borítókhoz csatolhatjuk. Mára ez olyan fontos elemévé vált a weboldalnak, hogy azok a könyvek, amelyeknél nincs megadva kiadás, hiányosnak számítanak.

A könyves közösségi oldalak elemzése során Dávid Adrienne fogalmazott meg kritikát a weblappal kapcsolatban.¹ A hiányosságok között ekkor még szerepelt, hogy az elektronikus könyvek nem kapnak elég nagy hangsúlyt, ez azonban az utóbbi pár évben teljesen visszájára fordult, amint ez a kultúra fokozatosan erőre kapott és fellendült. Tény azonban, hogy sokkal nagyobb számban vannak jelen az illegális tartalmak, mint a legálisak. Az oldalra ugyan nincs lehetőség feltölteni, ám sok felhasználó polcok formájában megmutatja a többieknek, milyen tartalmakkal is rendelkezik, amelyeket elkérhetnek tőle. A Moly.hu azonban nem támogatja az illegális tartalmak terjesztését, ezért közel két hónapja bevezettek egy intézke-

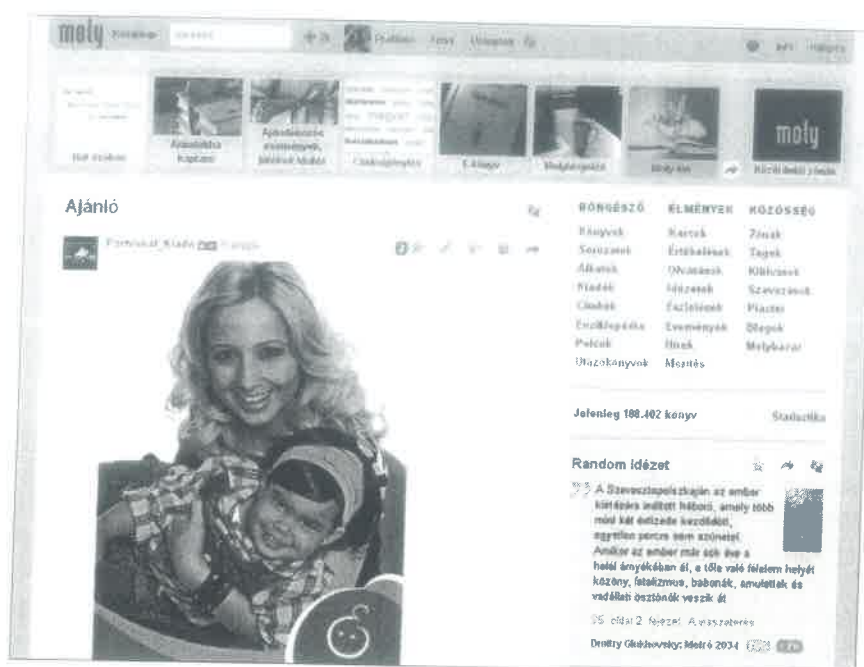
¹ Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.

dést, amelynek nyomán elrejtésre kerülnek a hasonló tematikájú polcok. Ezeket a felhasználók saját célra továbbra is szerkeszthetik, ám a közösség előtt láthatatlanná válnak.¹

Jelenleg publikálás alatt áll az a kutatásom, amely során azt vizsgáltam, létezik-e bármely oldal felületén olyan magyar könyves közösség, amely kifejezetten elektronikus könyvek köré csoportosulna. Az eredmények szerint azonban a felhasználók többsége a közösségi kommunikációs témák között az olvasást magát és bizonyos művek értékelését preferálja, a formátum csupán akkor számít, amikor eszközvásárlásra kerül a sor, illetve a felhasználók bizonyos műveket keresnek. A közösséget tehát maguk az elektronikus könyvek nem építik.

Dávid Adrienne másik kritikája, hogy a Sűgő csupán bejelentkezés után látható, a kezdőoldalon pedig nincsenek tájékoztató információk a weblapról, így a potenciális felhasználók nehezen vagy egyáltalán nem látják át az oldal működését. Különös, hogy ezen a tényen a mai napig nem változtattak, pedig a Moly.hu szerkesztői komoly figyelmet fordítanak a visszajelzésekre, és ezek nyomán folyamatosan fejlesztik a keretrendszerét. Személyes tapasztalataim szerint az oldal az elmúlt három évben, amióta regisztrált és aktív felhasználója vagyok, több alkalommal szinte teljesen megváltozott. Hasonló tapasztalatai voltak Takács Boglárkának is, aki a Nyelv és Tudomány elnevezésű weboldalon tett közzé kritikát² a két legnagyobb magyar közösségi oldal, a Moly.hu és a Könyvkolóna működésével kapcsolatban. A szerző utólagos kiegészítéséből tudhatjuk, hogy a cikk publikálása után a Moly-szerkesztők személyesen is megkeresték, és arra kérték, tegyen javaslatokat az oldal fejlesztésével kapcsolatban. A cikkben megfogalmazott komolyabb negatívumokat egyébként azóta mind kiküszöbölték és javították.

- 1 A weboldalon megjelenő hír ezzel kapcsolatban a következő címen olvasható: <http://moly.hu/bejegyzesek/cserekonyvek-es-ekonyvek>
- 2 Takács Boglárka: Magyar könyves közösségi oldalak. [Nyelv és Tudomány-cikk] (Letöltve: 2013. december 18.) <http://www.nyest.hu/hirek/magyar-konyves-kozossegi-oldalak>

3. ábra – A Moly.hu felülete az elmúlt években számtalan váltáson ment át, szinte már rá sem ismerni a korábbi képek alapján

Ugyanakkor Dávid Adrienne legfontosabb kritikája véleményem szerint a könyvtárakkal való kapcsolat hiánya volt. Ebben az ügyben a mai napig sem történt változás, annak ellenére, hogy a könyvtárosok több kutatást is végeztek a Moly.hu felhasználóival kapcsolatban, a különböző egyetemek könyvtárasképzéseiben például rendszeresen felmerül szakdolgozati témaként. De csupán a könyvkiadók csaptak le az oldalon rejlő lehetőségekre, és kezdtek komoly reklámfelületként tekinteni a weboldalra. Sokan közülük kiadói profilt hoznak létre, amelyen megjelenítik az általuk kiadott könyveket, sok esetben gondozzák az azokról felkerülő adatokat, illetve karcok formájában kommunikálnak a potenciális vásárlókkal.

A Moly.hu egyébként rendelkezik saját webshoppal is, amelyben számos könyv megvásárolható. A könyvek adatlapjain, közvetlenül a borító alatt található egy sáv, ahol az oldal megjeleníti, hogy az adott könyv kapható-e itt jelenleg, és ha igen, hány százalékos kedvezménnyel, pontosan milyen áron. Szóval tulajdonképpen kimondhatjuk, hogy a megfelelő technika meglenne arra, hogy az oldal megjelenítse, melyik könyvtárban található meg egy-egy kiadvány. Ehhez csupán a felek közötti kommunikációra és megállapodásra lenne szükség. A kiépült közösség miatt a könyvtárak számára ez mindenképpen hasznos lehet, hiszen ahogy Dávid Adrienne is fogalmaz: „Az egész szolgáltatás szerkezete, a jól eltalált funkciók, a szemmel láthatóan kialakult felhasználói kör, az összeszokott társaság jelenléte egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a Moly kedvelt gyülekezőhelyévé váljon mindazoknak, akiknek szenvedélyük az olvasás.”¹

2.4 Könyvkolónia

A magyar piacon nem igazán van olyan könyves közösségi oldal, amely a Moly.hu szolgáltatásaival megegyezőt nyújtana. A Könyvkolónia ugyan hasonló kezdeményezés, ám sem népszerűségében, sem tartalmában nem tekinthető igazi konkurenciának. A weboldalt az Index munkatársai indították 2009-ben, majd hamarosan a Libri könyvkereskedés lett a fő támogatója. Azóta a Kolónia weboldalcsalád részeként foglalkozik a könyvekkel, mellette pedig megtalálhatjuk a Filmkolóniát, a Zenekolóniát és a Színházkolóniát is. Mondhatjuk tehát, hogy amíg a Moly.hu könyvekre specializálódott nagy oldal, addig a Könyvkolónia bár kisebb, de egy olyan közösségi oldal része, amely a kultúra legnagyobb részét igyekszik lefedni.

A Könyvkolónia felületén is lehet könyveket értékelni, olvashatjuk mások értékeléseit, polcokra rendezhetjük a könyveinket, felvihetünk új könyveket vagy régiokról kiegészítő adatokat, valamint indíthatunk olvasókört, s részt vehetünk a rendszeresen meghirdetett nyereményjátékokban. A weboldalba ágyazott blogon a könyves világ legfrissebb híreit olvashatjuk. Viszonylag sok könyvből áll ugyanak-

¹ Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.

kor rendelkezésünkre részlet ezen a felületen. így különböző kiadványokba olvashatunk bele, s mindezt letöltés nélkül, online.

A weboldal, akárcsak a Moly.hu, össze van kapcsolva a hozzá tartozó könyvkereskedéssel, vagyis jelen esetben a Libri weboldalával, szóval egyetlen kattintással átugorhatunk megvenni a nekünk tetsző könyvet. Ugyanakkor fontos különbségnek tartom, hogy amíg a Moly.hu felületén mindössze egy reklámbox található, amelyen általában könyvekkel kapcsolatos hirdetések futnak, addig a Könyvkolóniának már a főoldalán látszik, hogy egy sokkal profitorientáltabb kezdeményezésről van szó. Itt összesen öt nagy felületű reklámot találhatunk és egy felugró ablakot, amelyek egyike sem kapcsolódik az olvasáshoz: bevásárlóközpontok, mobiltelefon-szolgáltatók, biztosítók, fogadással foglalkozó weboldalak, márkaszervizek, gyógyszergyártók reklámjai váltakoznak. Ezek pedig, mivel mozgó felületekről van szó, lényegesen lassítják az oldal betöltését, illetve a felhasználókat is zavarhatják tevékenységeikben. Ezt már Takács Boglárka is megfogalmazta a korábban említett kritikájában, még 2011-ben.¹ Szerinte a weboldal működése megbízhatatlan, hiszen tesztelés során nagy számban kapott nemcsak hibaüzeneteket, de ami sokkal egyedibb, ismeretlen felhasználóktól eltévedt privátüzeneteket is. A levelesládát egyébként teljesen átláthatatlannak minősítette, mivel az elküldött leveleket is feladó, nem pedig címzett alapján listázza. Jelentek meg a neve alatt olyan értékelések, amelyeket nem is ő írt; valamint a polcok beágyazásának lehetősége sem működött.

Ternai Zita vizsgálta a Könyvkolóniát.² Ő jóval pozitívabban áll a honlaphoz, ám így is számtalan hibát, hiányosságot felsorol. A reklámok zavaró voltát például ő is említi, illetve azt is kifogásolja, hogy a weblapon nincs bemutatkozás vagy érdemi leírás a kezdeményezés működéséről: sem az alapításról, sem a célkitűzésekről, sem pedig az adatbázis méretéről. Az oldalon semmilyen statisztika nem érhető el. Ternai Zita a keresést és a böngészést is nehezen átláthatónak találja, illetve az egy címből több létező kiadás megjelenítésével is problémái akadtak.

- 1 Takács Boglárka: Magyar könyves közösségi oldalak. [Nyelv és Tudomány-cikk] (Letöltve: 2013. december 18.) <http://www.nyest.hu/hirek/magyar-konyves-kozossegi-oldalak>
- 2 Dávid Adrienne – Ternai Zita: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2012. (59. évf.) 1. sz. 29–43. old.

Takács Boglárka szerint kifejezetten magas az inaktív tagok aránya a weblapon, a többség csupán a rendszeres könyves nyereményjátékok miatt regisztrál, az oldal többi lehetőségével pedig nem is foglalkozik. Ezt Ternal Zita is említi, ám ő még bizakodott abban, hogy a szerkesztők a jövőben több tagot fognak verbuválni. Ám ilyen téren a jelenlegi helyzet sem rózsás. A főoldalon a három legfrissebb hír, amelyet a szerkesztők tettek közzé, több mint fél éves. A felhasználók sem sokkal aktívabbak: a főoldalon lévő élőfalon például 2013. december 18–20. között összesen öt aktivitást naplóztak: egy új regisztrációt, egy értékelést, két új könyvet, egy könyves adatlap módosítását, s mindez három felhasználótól. Közösségi élet tehát szinte egyáltalán nincs.

4. ábra – Akárcsak a Readme.cc, a Könyvkolónia felülete sem változott semmit, a reklámok továbbra is nagy részt foglalnak

A Kolónia-oldalak közül egyedül a Színházkolóniát frissítik rendszeresen a szerkesztők, a Film- és a Zenekolónia a Könyvkolóniához hasonlóan elhanyagolt. A színházrajongók valamennyivel aktívabbak is, de a többi általunk vizsgált közösségi oldal zsongását így sem közelíti meg.

2.5 Rukkola.hu

Az eddig tárgyalt weboldalakhoz képest teljesen más szolgáltatást nyújt a Rukkola.hu, amely az általam megfogalmazott definíció alapján nem is számít könyves közösségi oldalnak, ám én mégis ebbe a listába tettem. Ennek legfőbb okai, hogy a köznyelvben mindenhol könyves közösségi oldalként emlegetik, és ennek megfelelően a felhasználók is így tekintenek rá. Továbbá az oldal körül sokkal nagyobb, aktívabb és összetartóbb közösség alakult ki, mint nem egy tényleges közösségi oldal körül.

A Rukkola.hu könyvcserés weboldal 2012 nyarán indult hódító útjára. A forradalmi ötlet alapja egy magánkezdeményezés, aminek keretein belül a felhasználók megválhatnak feleslegesnek talált könyveiktől, és cserébe más könyvekhez juthatnak.

A weboldal elnevezése és legtöbb funkciója egy szóvicc eredménye. A rukkola nevű salátához kevés köze van, sokkal inkább az „előrukkolni” ige asszociációja. Az oldal keretein belül ugyanis egy kattintással rukkolhatunk elő egy könyvvel, amire nekünk már nincs szükségünk, valaki más pedig ugyancsak egyetlen kattintással csaphat le rá, vagyis happolhatja el a többiek orra elől. Így lett az oldal felhasználók által elfogadott zsargonjának része a „rukkolás” és a „happolás”.

Érdekesség, hogy a „kirukkolni” ige a könyvtári terminológiában is benne van, bár a szakmán kívüliek között kevésbé ismert. A német „rücken”, vagyis mozdulni, indulni, hátrálni igéből, illetve a „vissza” jelentésű „zurück” határozószóból eredeztethető. Azt a munkafolyamatot jelöli, amikor egy nagyobb polcegység – esetleg egy teljes olvasóterem vagy raktár – összes könyvét előre-, illetve hátramozgatjuk, azért, hogy egyenletesen oszoljanak el a könyvek, vagyis ne legyenek egyes helyeken túl szorosan, más helyeken pedig üres polcrészek. Ha belegondolunk, valahol pontosan ez a Rukkola.hu rendszerének lényege is.

A weboldalra feltöltött könyvekért cserébe a felhasználók pontokat¹ kapnak, melyekből az oldal területén belül más könyveket „vásá-

¹ Egy könyv feltöltése 1 pontot ér, annak továbbadása pedig további 4 pontot, tehát egy könyv átadásával összesen 5 pontot lehet szerezni. Ugyanennyi egy könyv megszerzésének ára is. Kiemelt, sokak által keresett könyvek feltöltéséért 2 pont jár, továbbadásukért pedig 8, de megszerzésükért ugyanúgy 5 pontot kell fizetni.

rolhatnak”. Fontos leszögezni, hogy bár a tranzakció virtuálisan történik, nem e-bookokról, hanem kizárólag papíralapú könyvekről beszélünk. A könyv happolója postán, személyesen vagy valamilyen happ-ponton¹ keresztül juthat hozzá szerzeményéhez.

Tehát a weboldalon keresztül a felhasználók csere útján, felesleges könyvek beáldozásával, ingyen juthatnak új könyvekhez. Ha pedig az adott könyv nem nyeri el a tetszésüket, egyszerűen csak visszateszik a virtuális polcra (rerukkolhatják), és továbbpasszolják valaki másnak, helyette pedig happolnak egy számukra érdekesebbet. Mintha csak visszavinnék a könyvtárba és kikölcsönöznének egy másikat. Persze hatalmas előnye a weboldalnak a könyvtári kölcsönzéssel szemben, hogy ha a könyv elnyeri az olvasó tetszését, nem kell visszatenni a közönsbe, hanem minden következmény nélkül megtarthatja. Értelemszerűen a kínálat is más, hiszen egy-egy könyvtár állománya függ a gyűjtőkörétől, vásárlási pénzkeretétől, ezzel szemben a Rukkola.hu-ra a könyvek mindenféle szűkítési szempont nélkül kerülhetnek fel. Egyetlen kritérium van csupán: olyan könyvet szerezhethünk itt, amire nincs szükségük az aktív felhasználóknak. Az érem másik oldala viszont, hogy ha egy könyvtár megvásárol egy könyvet, akkor annak előbb-utóbb elérhetővé kell válnia számunkra, hiszen az extrém eseteket (lopás, elvesztés, megsemmisülés stb.) leszámítva a kölcsönzőnek egy idő után vissza kell vinnie a könyvet. A Rukkola.hu esetében viszont nincs visszaadási kényszer, így elképzelhető, hogy akár évekig is hiába várunk egy-egy műre, mert sem korábbi, sem újabb példány nem kerül fel belőle.

A Rukkola.hu szolgáltatása igen egyedi. Belföldön és külföldön is csak néhány hasonló kezdeményezés született, ezek azonban nem összemérhetőek vele. A szeptemberben indult Könyvcserélő.hu² weboldal alig két hónappal a Rukkola.hu után nyitotta meg kapuját, mégsem volt képes hasonló tömeget megmozgatni. 2012 decemberében a Könyvcserélő.hu-nak alig valamivel több mint 500 követője van Facebookon, míg a Rukkola.hu aktivitásait több mint

- 1 A happ-pontok olyan helyeket takarnak, ahol a rukkoló bent hagyhatja a könyvet, a happoló pedig nyitvatartási időben elmehet érte. A kezdeményezéshez több iparág képviselői csatlakoztak, könyvkereskedéseken kívül például fodrászatok, éttermek és fogorvosi rendelők is.
- 2 A weboldal működéséről bővebben itt található leírás:
<http://www.konyvcserelo.hu/hogyan-mukodik>

9000 ember követi ott nyomon. Az oldalról megszerezhető könyvek számának növekedése ugyancsak hasonló tendenciát mutat, a Könyvcserélő.hu novemberben érte el az 500 könyves álomhatárt, ám a Rukkola.hu már októberben 80.000 felett járt. A két weboldal között zajló verseny elég egyenlőtlennek mondható, a mérleg nyelve pedig minden szempontból a Rukkola.hu irányába billen. Ezért lehetséges, hogy bár a kisebb weboldalon is van potenciál, és a későbbiekben valamilyen áttörés következhet be, de a jelenlegi állapotok szerint csak a nagyobbik tekinthető a könyvtár igazi vetélytársának.

Hasonló profilú külföldi oldalakat elvétve találni. Üzemel egy német nyelvű oldal, a Tauschticket¹, ahol sok más termék mellett könyveket is lehet cserélni, ám itt mindennek *ticket*-ben meghatározott értéke van, ami tulajdonképpen az oldal belső fizetőeszköze. A meinbuch-deinbuch.de² a németek másik nagy próbálkozása, amely már közelebb áll a Rukkolához, bár apró részleteiben eltér. Itt is ingyen cserélhetünk könyveket egymással, az oldalon a fizetőeszközök különböző kuponok.

3. Magyar könyves közösség – Konklúzió

Az elmúlt pár évben több kutatás is készült a könyves közösségi oldalakkal és felhasználóikkal kapcsolatban. Vizsgálták az olvasási attitűdöket, a weboldalak használatával kapcsolatos szokásokat és célokat, a könyvek és a velük kapcsolatos információk beszerzési forrásait, és még sorolhatnánk. Számomra legérdekesebb információknak mégis a demográfiai adatok tűnnek.

Ha egységes képet próbálunk alkotni, a következő felméréseket kell megnéznünk:

Tóth Máté és Ragnar Audunson egyik korábbi kutatását, amely eredetileg a norvég Bokelskere.no és a Moly.hu összehasonlítása-

¹ Az oldal erről a címről érhető el: <http://www.tauschticket.de/>

² Az oldal működéséről leírás német nyelven itt olvasható: <http://meimbuch-deinbuch.com/buchtausch/faq.php?PHPSESSID=200caeb7c54a40fe67c2cb839879ebf7#fuenf>

ként született¹, de a magyar adatok egy külön tanulmányban is megjelentek².

- Az általam készített vizsgálatot, amely a Moly.hu felületén létrehozott kihívásokra, azok résztvevőire és az ők szokásaira koncentrált³.
- Valamint a Rukkola.hu felhasználói között készített kérdőíves felmérésemet⁴.

Ezek a kutatások mind egyöntetűen arra mutatnak rá, hogy létezik egy stabil magyar könyves közösség, melynek életében az olvasás és az internethasználat nem olyan tevékenységek, amik ütnék egymást. Ezek a felhasználók a könyvek olvasását az internet nyújtotta lehetőségekkel színesítik. Az egykor olyan aktívan működő olvasóklubok most online verzióban jönnek létre, amik sokakból váltanak ki aktivitást. Az interneten közösségek épülnek, amelyek a könyvek szeretetére épülnek.

De kik is e közösségek a tagjai? A felmérések szerint zömében nők, akik 21 és 30 év közöttiek, magasan iskolázottak, és többségük a fővárosban vagy annak agglomerációjában él.

Ezzel szemben, amint a korábbiakban láthattuk, nemzetközi szinten csupán a LibraryThinget, magyarok között pedig a Moly.hu-t kellene kiemelnünk népszerűségével és sikerességével kapcsolatban. A Rukkola.hu is hatalmas tömegeket mozgat meg, ám az teljesen más szolgáltatást is kínál. Nincs tehát sok olyan oldal, amely a fenti stabil közösség igényeit képes lenne kiszolgálni. Az igény meglenne, a képlet mégsem működik. Ennek egyik okát a web 2.0 általános működési módjában is láthatjuk, hiszen jellemző, hogy a felhasználóknak csupán egy weboldalra van szükségük egy-egy adott témában. Vagyis miért használnának még több könyves közösségi oldalt, amikor ezen a két weboldalon is mindent megtalál-

-
- 1 Máté, Tóth – Audunson, Ragnar: Websites for booklovers as meeting places. In: Library Hi Tech, 2012. (30. évf.) 4. szám, 655–672. old.
 - 2 Tóth Máté: A Moly.hu mint virtuális találkozóhely. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 58. évf. 8. sz. 2011. 327–338. p.
 - 3 Jávorka Brigitta: Olvasómozgalmak a Moly.hu könyves közösségi oldalon. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2013. (60. évf.) 1. sz. 4–18. old.
 - 4 Jávorka Brigitta: Frissítsd a könyvtárad! In: Könyvtári Figyelő, 2013. (59. évf.) 2. sz. 287–291. old.

nak? Jogos a kérdés, ugyanakkor a sikertelen weboldalak esetében nem csupán a felhasználói, hanem a szerkesztői attitűdöt is meg kell vizsgálnunk. A felhasználók nem fognak aktívan részt venni egy olyan oldal építésében, amelyen még a szerkesztők sem tesznek közzé folyamatos frissítéseket.

Konklúzióként azt szeretném levonni, hogy egy könyves közösségi oldal üzemeltetése rengeteg munkával jár, folyamatos megújulásra van szükség ahhoz, hogy hatékonyan magunkhoz tudjuk kötni a felhasználókat, ez azonban nem mindig sikerül. Ahogy a kutatások is mutatják, az igény megvan, csupán a szolgáltatásokat kell jól kiépíteni.

A sikeres weboldalak jövőjével kapcsolatban korai lenne még bármilyen következtetést levonni, annyi mindenesetre biztos, hogy a könyvtárosok látóköréből még jó ideig nem fognak eltűnni, így további vizsgálatok tárgyát képezik majd.

4. Felhasznált irodalom

Dávid Adrienne – Drótos László: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 9. sz. 398–413. old.

Dávid Adrienne – Ternai Zita: Adattármustra. Könyves közösségi oldalak 2. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2012. (59. évf.) 1. sz. 29–43. old.

Jávorka Brigitta: Frissítsd a könyvtárad! In: Könyvtári Figyelő, 2013. (59. évf.) 2. sz. 287–291. old.

Jávorka Brigitta: Olvasómozgalmak a Moly.hu könyves közösségi oldalon. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2013. (60. évf.) 1. sz. 4–18. old.

Licklider, Joseph Carl Robnett: Man-Computer Symbiosis. IRE Transactions on Human Factors in Electronics HFE-1, 1960.

Licklider, Joseph Carl Robnett; Welden, Clark: On-Line Man Computer Communication. Cambridge: Bolt Beranek and Newman Inc, 1962.

Miller, Paul: Web 2.0: Building the New Library. In: Ariadne, 2005. október. 45. sz. (Letöltve: 2013. november 26.)

<http://www.ariadne.ac.uk/issue45/miller>

Nagy Bence: Moly (moly.hu). In: II. Masters of Library and Information Science konferencia: Budapest, ELTE 2009. szeptember 24. Konferenciakötet. Budapest, ELTE BTK Könyvtártudományi Szakos Hallgatói Érdekképviselőlete, 2011. 82. p.

O'Reilly, Tim: What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software (Letöltve: 2013. november 26.)

<http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>

Pankász Balázs – Nádasdy Krisztina (szerk.): Facebook műhelytitkok: marketing a közösségi hálón. Pécs: PTE FEEK, 2011.

Smith, Felicia A.: LibraryThing. In: Reference Reviews, 2007. (21. évf.) 8. sz., 5–6. old.

Spiteri, Louise F.: Social discovery tools: extending the principle of user convenience. Journal of Documentation, 2012. (68. évf.) 2. sz. 206–217. old.

Szedlák Ádám: Moly.hu: könyves közösségi oldal saját zenekarral [Origo.hu cikk] (Letöltve: 2013. december 18.)

<http://www.origo.hu/techbazis/internet/20100410-molyhu-konyves-kozossegi-oldal-sajat-zenekarral.html>

Szüts Zoltán: Az internetes kommunikáció története és elmélete. Az ARPANET-től a Web 2.0-ig. In: Média kutató, 2012. (13. évf.) 1. sz. 7–18. old.

Takács Boglárka: Magyar könyves közösségi oldalak [Nyelv és Tudomány-cikk] (Letöltve: 2013. december 18.)

<http://www.nyest.hu/hirek/magyar-konyves-kozossegi-oldalak>

Takács Boglárka: Külföldi könyves közösségi oldalak [Nyelv és Tudomány-cikk] (Letöltve: 2013. december 18.)

<http://www.nyest.hu/hirek/kulfoldi-konyves-kozossegi-oldalak>

Tóth Máté: A Moly.hu mint virtuális találkozóhely. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2011. (58. évf.) 8. sz. 327–338. old.

Tóth Máté: Virtuális irodalmi találkozások - norvég-magyar összehasonlításban. In: A kultúra anatómiája, a kultúra anatómusa. Tanulmánykötet a 65 éves Agárdi Péter tiszteletére. Pécs, PTE FEEK, 2011. 266–282. p.

Tóth Máté – Audunson, Ragnar: Websites for booklovers as meeting places. In: Library Hi Tech, 2012. (30. évf.) 4. szám, 655–672. old.